

Evrópusambandið – grein í Fréttablaðið eftir Halldór Halldórsson formann Sambands íslenskra sveitarfélaga.

Umræða um Evrópusambandið hefur aukist undanfarin misseri í takt við niðursveiflu efnahagslífsins hér á landi. Þeim, sem lengi hafa verið sannfærðir um ágæti þess að ganga í ESB, hefur vaxið ásmegin í umræðunni og halda því fram að ástandið væri betra ef Ísland væri inni. Þó á sumum megi skilja að nú sé umræða um ESB að hefjast er það rangt. Umræða um ESB hefur verið í langan tíma og einkennst stundum af trúarhita með eða á móti.

Kostirnir við Evrópusambandið eru þeir að þetta er viðskiptasamband flestra landa í Evrópu, þetta er upphaflega samband um að skapa frið milli landa og ESB jafnar út lífsgæðum þannig að það er eftirsóknarvert fyrir fátækari lönd Evrópu að komast þarna inn. Þessi fátækari lönd eru flest í fyrrum A-Evrópu þannig að um leið er eftirsóknarvert að komast í ESB til að vera í bandalagi sem veitir þeim öryggistilfinningu því þau óttast yfirgang Rússa og sagan sýnir að sá ótti er ekki að ástæðulausu.

Gallarnir við ESB eru þeir að ákvarðanataka er að mjög mörgu leyti fjarri þjóðþingum og ríkisstjórnnum aðildarlandanna. ESB er miðstýrt apparat sem fjarlægist íbúa þjóðlandanna því meira sem miðstýringin eykst. Í sumum málefnum hafa aðildarlöndin ekkert að segja heldur er ákvarðanatakan hjá ESB. Vissulega eiga aðildarlöndin sína fulltrúa innan kerfisins en það gefur auga leið að þeirra áhrif eru ekki slík að vilji þeirra ríkisstjórna og þjóðþinga nái allur fram að ganga.

Kostir og gallar fylgja EES samningnum. Þó virðist manni að kostirnir séu fleiri vegna þess að við sem þjóð ráðum yfir okkar auðlindum. Sjávarútveginum er stjórnað hér heima en ekki af ESB. Nú segir einhver að sjávarútvegurinn geti ekki verið í verri stöðu þó honum væri stjórnað af ESB. Svarið við því er einfaldlega að viðkomandi þurfi þá að kynna sér sjávarútveg innan ESB landanna og afstöðu sjómanna í aðildarlöndunum til þeirrar stjórnunar. Íslenskur sjávarútvegur kemur, þrátt fyrir allt, betur út í þeim samanburði.

Það á ekki að hafna aðild Íslands að ESB fyrirfram þrátt fyrir ýmsa galla sem fylgja aðild. Við erum mjög tengd ESB í gegnum EES samninginn og tökum þátt í verkefnum sem við höfum aðgang að. Þá er íslenska ríkið og hagsmunaaðilar með starfsemi í Brussel til þess að gæta hagsmuna gagnvart Evrópusambandskerfinu. Samband íslenskra sveitarfélaga opnaði einmitt skrifstofu í Brussel haustið 2006 í þeim tilgangi að gæta betur hagsmuna sveitarfélaganna á Íslandi. Okkar lóð eru létt á vogarskál ESB en í samstarfi við aðrar þjóðir innan EES komum við upplýsingum á framfæri og höfum þannig áhrif á mál.

Það er eðlilegt að velta upp kostum og göllum við hugsanlega Evrópusambandsaðild með því að skipuleggja aðildarviðræður sem þjóðin geti svo tekið afstöðu til í atkvæðagreiðslu. Þessir hlutir gerast ekki umsvifalaust enda engin lausn í því að hraða málum þó núna sé verulegur mótbyr í efnahagsmálum. Stærsta málið núna er að takast á við þau með þeim tækjum sem við höfum til þess enda er Ísland ekki eina landið sem tekst á við efnahagsvandamál. Evrópuþjóðirnar eru í slíkri stöðu líka. Smæð markaðarins hér á landi, sérstök samsetning hlutabréfamarkaðarins, sem er að mestu leyti fjármálafyrirtæki á markaði og mikill innflutningur vegna stórra fjárfestinga gera það að verkum að sveiflurnar eru meiri hérna.

Um leið og við tökumst á við efnahagsmálin eigum við að gera ráðstafanir með það að markmiði að geta tekið ákvörðun um aðildarumsókn eftir næstu alþingiskosningar. Þá þarf að vera búið að undirbúa málið það vel að þjóðin geti tekið afstöðu til þess hvort ESB aðild er valkostur. Aðeins þannig geta efasemdarmenn um ESB aðild, eins og undirritaður, sannfærst endanlega um það hvort hún hentar íslenski þjóð eða ekki.